

Estudis PAVIRU

Objectiu 4: Governança, gestió integral i implicació institucional pel foment de la vida rural sostenible.

Línia estratègica 4.1: Governança participativa amb un organisme de gestió pública mixta estatal-comunitari que coordini i supervisi l'espai protegit, incloent la participació activa del Consorci per a la Protecció i la Gestió dels Espais d'Interès Natural del Ripollès. Línia estratègica 4.2: Desenvolupament dels serveis públics i tecnològics, amb reducció de la bretxa i asimetria en el seu accés i gaudi al món rural local mobilitat per a la població resident al territori. Línia estratègica 4.3: Incentius per al retorn i radicació de dones, joves i famílies per a l'emprenedoria pagesa i professional al territori. Línia estratègica 4.4: Promoció d'una agenda social i cultural d'activitats d'esbarjo i litúrgiques tradicionals i innovadores per la cohesió social i comunitària de la població resident i visitant.

Projecte El futur ja és aquí. Governança participativa, serveis i arrelament a Llaés

Resum

El futur ja és aquí és el projecte de referència de l'Objectiu 4 del Pla d'Acció de PAVIRU-Llaés. Té com a finalitat generar coneixement rigorós, dades contrastables i criteris compartits per avançar cap a un model de governança integral que faci possible la continuïtat de la vida rural, la cohesió comunitària i la sostenibilitat social, econòmica i institucional de Llaés.

El projecte parteix d'una constatació estructural: la viabilitat del món rural no depèn únicament de la protecció ambiental o del reconeixement patrimonial, sinó de l'existència d'estructures de governança compartida, de serveis públics adequats, de condicions materials de vida dignes i de mecanismes reals d'arrelament. Sense aquests elements, les polítiques rurals tendeixen a quedar reduïdes a intervencions fragmentades, a gestió sectorial o a relats simbòlics desvinculats de la vida quotidiana. El futur ja és aquí no substitueix les competències públiques ni assumeix funcions executives. El seu paper és produir coneixement aplicat, marcs conceptuals, propostes organitzatives i criteris d'incidència perquè les administracions puguin actuar amb més coherència territorial, transparència i justícia social, incorporant la pagesia, el veïnat i les entitats locals com a actors centrals de governança.

Descripció

Durant dècades, la governança del territori rural s'ha basat en una combinació de gestió sectorial, decisions preses des de fora del territori i una mirada que ha tractat el món rural com un espai residual, assistencial o exclusivament ambiental. Aquesta aproximació ha generat una fractura persistent entre les polítiques públiques i la realitat quotidiana de territoris habitats, productius i socialment vius com Llaés.

Aquesta fractura es manifesta de manera recurrent en quatre àmbits interrelacionats: una governança feble o fragmentada amb escassa capacitat de decisió local; una desigualtat estructural en l'accés a serveis públics i digitals; dificultats reals per al retorn i l'arrelament de dones, joves i famílies; i una vida social i cultural sovint infrarepresentada o instrumentalitzada dins les polítiques rurals. El resultat és una fragilització progressiva de la comunitat, malgrat l'existència d'un fort capital social, territorial i de coneixement.

El projecte El futur ja és aquí afronta aquesta situació des d'una visió integral i de llarg abast. Entén la governança com una infraestructura social essencial, equiparable als camins, a l'aigua o a la connectivitat. Sense espais estables de corresponsabilitat entre administracions, pagesia, veïnat i entitats, no és possible desplegar polítiques rurals efectives ni sostenibles en el temps.

En aquest marc, el projecte proposa avançar cap a un model de governança pública mixta, de base comunitària i amb reconeixement institucional, capaç de coordinar la gestió del territori, supervisar polítiques públiques, generar dades compartides i reforçar la presa de decisions descentralitzada. Aquesta governança no s'entén com un òrgan tancat o merament formal, sinó com una arquitectura flexible de coordinació, corresponsabilitat i supervisió compartida.

Paral·lelament, el projecte situa els serveis públics i tecnològics com a condició material indispensable per a la vida rural. L'accés efectiu a connectivitat digital d'alta qualitat, a serveis

de salut, educació i mobilitat adaptats a la ruralitat disseminada i a infraestructures bàsiques adequades no és un privilegi, sinó un requisit mínim d'equitat territorial. Sense aquesta base, qualsevol discurs sobre repoblament, sostenibilitat o arrelament queda buit de contingut.

Un tercer eix estructural del projecte és el retorn i la radicació. El futur de Llaés depèn de la capacitat d'acollir i sostenir trajectòries vitals vinculades a la pagesia, a l'activitat agroforestal, als serveis rurals i a altres professions compatibles amb el territori. Aquest retorn no pot descansar en l'heroisme individual, sinó que requereix polítiques actives de suport, condicions de vida dignes i lliures de violències, xarxes de cooperació i mecanismes de suport mutu que facin viable l'arrelament a llarg termini.

Finalment, El futur ja és aquí reconeix la cohesió social i cultural com una infraestructura essencial del territori. Les activitats festives, formatives, rituals i culturals —tant tradicionals com innovadores— no són elements accessoris, sinó espais on es transmet coneixement rural, es construeix identitat col·lectiva i es fa possible la convivència entre població resident i visitant. Sense vida social compartida, no hi ha governança possible.

Aquest projecte s'inscriu en el marc organitzatiu de PAVIRU-Llaés com a plataforma de coordinació comunitària sense personalitat jurídica pròpia, amb interlocució institucional vehiculada a través de l'Associació d'Acció Social i Cultural Adalquí, inscrita al Registre de grups d'interès de Catalunya. Aquest model garanteix transparència, traçabilitat i bon govern en la relació amb les administracions, alhora que preserva l'autonomia cívica i comunitària del projecte. El projecte El futur ja és aquí es fonamenta en una concepció de la governança com a pràctica col·lectiva, exigent i responsable. PAVIRU-Llaés s'organitza com un espai obert i arrelat, amb una estructura flexible orientada a accions concretes, en què les persones s'impliquen segons la seva disponibilitat, coneixement i voluntat, però sempre sota criteris de rigor, corresponsabilitat i respecte pel temps i el treball dels altres. La participació és lliure, però no superficial: es basa en el compromís amb la producció de dades contrastables, amb la qualitat del debat i amb l'assumpció responsable dels encàrrecs que s'accepten.

Aquesta forma d'organització permet sumar veïnat, pagesia, entitats i institucions sense imposar formes tancades de pertinença ni jerarquies rígides, però també sense diluir la seriositat del projecte. La defensa del territori és col·lectiva i és una tasca seriosa: requereix continuïtat, capacitat d'organització i mecanismes clars de coordinació. En aquest marc, la participació comunitària es desplega mitjançant instruments diversos i complementaris, tots ells de caràcter voluntari i optatiu, però orientats a reforçar la cohesió, la circulació d'informació i la corresponsabilitat.

En relació amb l'Acció 32, el projecte preveu la creació de grups de comunicació digital moderats, concebuts com a espais d'intercanvi pràctic, avisos rellevants i coordinació bàsica, amb criteris clars de funcionament per garantir-ne l'ús respectuós i eficient. Paral·lelament, es promou la participació en el bloc de notícies i opinió del web de PAVIRU-Llaés com a espai públic de reflexió i expressió, on les persones vinculades al projecte poden publicar textos sota signatura pròpia. Amb la voluntat de donar ritme i continuïtat a aquesta veu col·lectiva, s'estableix com a referència compartida la publicació periòdica de continguts, com a mínim el primer dimarts de cada mes, sense caràcter obligatori però com a horitzó de participació regular.

El projecte incorpora igualment una atenció explícita als serveis essencials vinculats a la seguretat, la salut i la connectivitat, entesos com a condicions bàsiques de la vida rural digna. En aquest sentit, es considera imprescindible que, com a mínim, la carretera d'accés públic emporlanada disposi de senyalització clara i continuada del 112 al llarg de tot el seu recorregut, per garantir una resposta ràpida en situacions d'emergència sanitària, accidents o incendis, especialment en un territori disseminat.

Aquesta atenció s'inscriu en una concepció àmplia de la salut digital i territorial: la connectivitat no és només una eina econòmica o administrativa, sinó una infraestructura de seguretat, comunicació i accés efectiu als serveis bàsics. En coherència amb això, el projecte defensa el desplegament i consolidació del transport a demanda, adaptat a les necessitats reals de la població resident, com a instrument clau per garantir l'accés a la salut, l'educació, els serveis socials i la

vida comunitària, reduint l'aïllament i la dependència exclusiva del vehicle privat. En conjunt, PAVIRU-Llaés es defineix com un espai de coordinació comunitària obert però exigent, que articula la participació lliure amb la responsabilitat col·lectiva, i que entén que governar el territori no és només decidir, sinó cuidar, informar, coordinar i fer possible la vida quotidiana. Sumar veïnat, pagesia i institucions no és un eslògan, sinó una pràctica sostinguda en el temps, basada en el respecte mutu, la transparència i la voluntat compartida de defensar un territori viu.

Aspectes metodològics

El projecte es desplega mitjançant una metodologia integrada, no normativa i orientada a la incidència institucional i comunitària. Aquesta metodologia es fonamenta en la producció de coneixement aplicat mitjançant l'anàlisi de marcs jurídics, polítiques públiques, experiències comparades i dades territorials, amb especial atenció a la realitat rural de muntanya i a les asimetries urbà-rurals.

La participació i el contrast comunitari constitueixen un segon pilar metodològic. El coneixement de la pagesia, del veïnat i de les entitats locals és incorporat com a font legítima d'informació i criteri, evitant models consultius merament formals. Aquest treball s'acompanya d'un compromís explícit amb la transparència, la traçabilitat i les dades obertes, d'acord amb els principis de la Llei 19/2014 de transparència, accés a la informació pública i bon govern.

El projecte articula la seva incidència mitjançant la coordinació amb administracions locals, comarcals i sectorials, així com amb organismes vinculats a la gestió d'espais naturals, sense assumir competències que no corresponen a la Plataforma. Tot el treball està orientat a l'acció, concebut com una infraestructura de coneixement que alimenta propostes i decisions públiques, però sense confondre la producció de criteris amb l'execució administrativa.

Outputs del projecte · Accions 25–32

El projecte El futur ja és aquí es concreta en vuit accions estructurades en quatre línies estratègiques. En l'àmbit de la governança participativa, el projecte impulsa la creació d'un organisme de governança amb representació de la pagesia, el veïnat i les institucions, com a espai de coordinació i supervisió compartida, així com el desenvolupament d'un marc estable per a la presa de decisions descentralitzada amb participació local informada (Accions 25 i 26).

Pel que fa als serveis públics i digitals, el projecte orienta la incidència cap a la millora efectiva de la connectivitat digital i l'accés a internet d'alta velocitat, i cap a l'adaptació dels serveis de salut, educació i mobilitat a la realitat rural de Llaés, amb criteris d'equitat territorial (Accions 27 i 28).

En relació amb el retorn i la radicació, es desplega un programa de suport específic a dones i joves emprenedores del sector agroforestal i dels serveis rurals, amb perspectiva de drets i vida lliure de violències, així com el foment de projectes de cooperació, suport mutu i acollida per a nova població resident (Accions 29 i 30).

Finalment, en l'àmbit de la cohesió social i cultural, el projecte impulsa un calendari anual d'activitats culturals, formatives i festives com a infraestructura comunitària estable, i la creació d'espais de trobada i intercanvi entre població resident i visitant per afavorir la transmissió de coneixement rural (Accions 31 i 32).

El futur ja és aquí parteix d'una idea simple i exigent: la vida és la mesura del territori. Governar no és només administrar normes, sinó crear les condicions perquè la vida rural sigui possible, digna i projectable en el temps. Sense pagesia, sense veïnat, sense serveis i sense cultura compartida, no hi ha territori sostenible, per molt protegit que estigui sobre el paper.

Aquest projecte posa el coneixement al servei d'una governança més justa, arrelada i corresponsable. No promet solucions immediates, però construeix els fonaments perquè les decisions públiques deixin de ser alienes al territori i passin a ser compartides amb qui el viu cada dia. A Llaés, governar el futur no vol dir imaginar-lo: vol dir fer possible la vida que ja hi és.